

Uzasadnienie

W myśl art. 3 (1) dyrektywy ptasiej (Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. – Dz. U. UE. L 20/7 z 26 stycznia 2010 r.) oraz § 4 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25, poz. 133, z późn. zm.), założeniem do opracowania projektu planu zadań ochronnych jest ochrona gatunków ptaków, utrzymanie i zagospodarowanie ich naturalnych siedlisk zgodnie z wymogami ekologicznymi oraz przywracanie i tworzenie zniszczonych biotopów.

Obowiązek sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 wynika z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651 i 1936 oraz z 2016 r. poz. 422). Kierując się wspomnianymi powyżej założeniami, plan zadań ochronnych na okres 10 lat ustanawia w drodze aktu prawa miejscowego (w formie zarządzenia), właściwy terytorialnie regionalny dyrektor ochrony środowiska.

W przypadku omawianego obszaru Natura 2000 - **Bagno Pulwy PLB140015**, ustanowionego rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków, za sporządzenie planu zadań ochronnych odpowiedzialny jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie. Projekt dokumentacji został przygotowany przez wyłonionego w trybie przetargu nieograniczonego wykonawcę – Piotra Kwiatkowskiego Usługi Ochrony Środowiska KORONGO, w ramach projektu POIS.05.03.00-00-285/10 „Projekty planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 zlokalizowanych na terenie województw kujawsko-pomorskiego i mazowieckiego”, którego beneficjentem jest Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy im. J. i J. Śniadeckich w Bydgoszczy.

Tryb oraz zakres prac na potrzeby sporządzania projektu planu zadań ochronnych, określony został w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186 i z 2012 r. poz. 506).

Zgodnie z art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody, plan zadań ochronnych zawiera:

- 1) opis granic obszaru i mapę obszaru Natura 2000;
- 2) identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt oraz i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony;
- 3) cele działań ochronnych;
- 4) określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, w tym w szczególności działań dotyczących:
 - a) ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk,
 - b) monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów, o których mowa w pkt 3,
 - c) uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony;
- 5) jeśli jest taka potrzeba, wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
- 6) jeśli jest taka potrzeba, wskazanie terminu sporządzenia, planu ochrony dla części lub całości obszaru.

Zgodnie z art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody, sporządzający projekt planu zadań ochronnych winien umożliwić zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach związanych ze sporządzaniem tego projektu, a także zapewnić możliwość udziału społeczeństwa w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie projektu, na zasadach i w trybie określonym w art. 3 ust. 1 pkt 11 oraz art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 353, z późn. zm.). Ponadto, w myśl art. 21 ust. 2 pkt 24 lit. a wyżej wymienionej ustawy, projekt planu zadań ochronnych zamieszcza się w publicznie dostępnych wykazach.

Zgodnie z art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2015 r. poz. 525 i 1960), projekt planu zadań ochronnych wymaga uzgodnienia z właściwym terytorialnie wojewodą. Zgodnie z art. 131 ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz art. 28 ust. 5 i art. 97 ust. 3 pkt 2 ustawy o ochronie przyrody, projekt planu zadań ochronnych może być poddany opiniowaniu przez regionalną radę ochrony przyrody.

W toku prac nad planem zadań ochronnych zweryfikowano informacje o obszarze Natura 2000, ustalono jego granice według współrzędnych punktów załamania granicy w układzie PL – 1992 oraz zidentyfikowano przedmioty ochrony, którymi są **kulik wielki *Numenius arquata*, derkacz *Crex crex*** oraz zgrupowania wędrownych ptaków wodno-błotnych takich jak **gęś białoczelna *Anser albifrons*, czajka *Vanellus vanellus* i siewka złota *Pluvialis apricaria***. Ponadto, w ramach powyższych prac dokonano częściowej oceny stanu zachowania ww. przedmiotów ochrony, zgodnie z którą:

- a) Populacja kulika wielkiego liczy około 10 par i od 2008 r. wydaje się być w stabilna. Wyniki ogólnokrajowych badań wskazują jednak, że populacja tego gatunku w ostatnich latach spadła, prawdopodobnie w wyniku niskiego sukcesu lęgowego. W obliczu braku danych na temat sukcesu lęgowego na terenie obszaru Natura 2000 (decydującego m.in o stabilności populacji) oraz ze względu na obecność drapieżników, stan zachowania gatunku oceniono na U1 (stan niezadowolający);
- b) Populacja derkacza liczy około 110 odzywających się samców i od 2008 r. jest przypuszczalnie stabilna lub nawet wykazuje niewielką tendencję wzrostową. Ze względu na intensyfikację rolnictwa (wczesne koszenie z punktu widzenia wymagań siedliskowych gatunku), stan zachowania siedliska a tym samym stan zachowania gatunku oceniono jako niezadowolający (U1);
- c) W przypadku zgrupowań wędrownych ptaków wodno-błotnych takich jak **gęś białoczelna *Anser albifrons*, czajka *Vanellus vanellus* i siewka złota *Pluvialis apricaria***, stan zachowania przedmiotów ochrony oceniono jako XX (stan niezany).

W stosunku do lęgowej populacji czajki *Vanellus vanellus* proponowana jest zmiana zapisu Standardowego Formularza Danych (SDF) a tym samym zmiana oceny stanu populacji z „C” na „D”. Zmiana nie wynika ze spadku liczebności tego gatunku w obszarze na przestrzeni ostatnich 8 lat lecz z faktu, iż przy liczebności zaledwie 26-27 par lęgowych błędnie nadano populacji ocenę „C” w momencie ustanawiania obszaru i generowania do niego Standardowego Formularza Danych. Podkreślenia wymaga również fakt, iż przy aktualnej liczebności (ok. 107 tysięcy par lęgowych w Polsce – Kuczyński L., Chylarecki P. 2012. Atlas pospolitych ptaków lęgowych Polski. Rozmieszczenie, wybiórczość siedliskowa, trendy. GIOŚ, Warszawa) wymagany próg liczebności to co najmniej 504 par lęgowe, co odpowiada 0,5% liczebności krajowej. Biorąc powyższe pod uwagę, należy stwierdzić, iż w przypadku obszaru Natura 2000 Bagno Pulwy PLB140015 nie ma podstaw do nadania lęgowej populacji czajki oceny wyższej niż ocena D – populacja nieistotna. Jednocześnie z uwagi na zagospodarowanie i wykorzystywanie terenu obszaru Natura 2000 (zmeliorowane,

stosunkowo intensywnie użytkowane łąki), przyjmuje się, że obszar nie stanowi dogodnego siedliska dla występowania lęgowej populacji czajki. Propozycję zmiany SDF przedstawiono Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w piśmie znak: WPN-II.6320.48.2015.WH z dnia 27 sierpnia 2015 r., uzupełnionym pismem znak: WPN-II.6320.48.2015.AA.2 z dnia 30 września 2015 r. Stosowna adnotacja została umieszczona w obowiązującym SDF.

Posługując się symbolami kodów zagrożeń (zgodnymi z „Listą referencyjną zagrożeń, presji i działań stanowiącą załącznik 5 do Instrukcji wypełniania Standardowego Formularza Danych obszaru Natura 2000 wersja 2012.1”, opracowaną przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska, dostępną pod adresem internetowym <http://natura2000.gdos.gov.pl/strona/nowy-element-3>), wskazano zagrożenia dla obszaru Natura 2000, zapisując je w kolejności alfabetycznej symbolu, w opisie definiując ich zakres. Wśród zagrożeń, zidentyfikowanych jako istniejące dla wszystkich przedmiotów ochrony należy wymienić obniżenie poziomu wód gruntowych i osuszanie terenu. Ponadto, jako istniejące zagrożenie dla kulika wielkiego i derkacza wskazuje się intensywne koszenie, rozproszoną zabudowę, pojazdy zmotoryzowane (na chwilę obecną nie wymagające podjęcia w chwili obecnej działań ochronnych) oraz drapieżnictwo. Dodatkowo dla kulika wielkiego zagrożeniem istniejącym jest zmniejszenie populacji, natomiast dla zgrupowań ptaków wodno-błotnych niewielka powierzchnia płytkich rozlewisk. Wśród zagrożeń potencjalnych, zidentyfikowanych dla wszystkich przedmiotów ochrony należą: zaprzestanie ekstensywnego użytkowania gruntu (koszenie), dopuszczenie lokalizacji siłowni wiatrowych oraz rozbudowa sieci dróg dojazdowych. Dodatkowo jako zagrożenie potencjalne dla kulika wielkiego i derkacza wskazano intensyfikację rolnictwa, intensywny wypas bydła, zamianę trwałych użytków zielonych na grunty orne, nawożenie, zalesianie terenów otwartych, różne formy aktywności sportowej ludzi oraz podtopienia terenu. Dla gęsi białoczelnej zaś, jako zagrożenie potencjalne wskazano dodatkowo polowania. Nie analizowano istniejących i potencjalnych zagrożeń dla lęgowej populacji czajki z powodu konieczności weryfikacji oceny nadanej jej w Standardowym Formularzu Danych (SDF).

Analizując występujące w obszarze zagrożenia oraz ich charakter, ustalono następujące cele działań ochronnych:

- 1) W przypadku kulika wielkiego jest to zachowanie populacji gatunku w obszarze na poziomie przynajmniej 10 par oraz utrzymanie jego stanu zachowania w stanie co najmniej nie pogorszonym (U1 - stan niezadawalający);
- 2) W przypadku derkacza jest to zachowanie populacji gatunku w obszarze na poziomie przynajmniej 90 terytorialnych samców oraz utrzymanie jego stanu zachowania w stanie co najmniej nie pogorszonym (U1 - stan niezadawalający);
- 3) W przypadku gęsi białoczelnej, czajki oraz siewki złotej jest to uzupełnienie stanu wiedzy o zgrupowaniach przelotnych ptaków wodno-błotnych w czasie wędrówek.

Nie ustalono celów działań ochronnych dla lęgowej populacji czajki z powodu konieczności weryfikacji oceny nadanej jej w Standardowym Formularzu Danych (SDF).

Biorąc pod uwagę zdefiniowane zagrożenia oraz nakreślone cele, w ramach planu zadań ochronnych dla wszystkich przedmiotów ochrony zaplanowano działania dotyczące: - zachowania istniejących trwałych użytków zielonych oraz ich ekstensywnego użytkowania (działanie obligatoryjne), - utrzymania właściwego reżimu hydrologicznego i zapobiegnięciu przesuszenia gruntu poprzez budowę urządzeń wodnych piętrzących wodę, - powstrzymanie się od budowy nowych, rozbudowy i odtwarzania istniejących systemów melioracji podstawowej i szczegółowej z wyjątkiem prac mających na celu dostosowanie poziomu zwierciadła wody gruntowej do wymogów siedliska gatunków oraz optymalizację odpływu wody (z zachowaniem płytkich rozlewisk oraz utrzymaniem występowania wód gruntowych na określonym poziomie) z wykorzystaniem istniejących i nowo wybudowanych zastawek. Wskazać tu należy, iż działania dotyczące położenia zwierciadła wód gruntowych, poprzedzone zostaną analizą stosunków wodnych i koncepcją spowolnienia odpływu wód oraz w razie konieczności oceną stopnia degradacji gleb. Zadania te, zdefiniowane zostały w oparciu o wymagania siedliskowe gatunków będącymi przedmiotami ochrony, będące jednocześnie

w zgodzie z tzw. normami odwodnienia dla gruntów położonych pod łąkami oraz przepisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakie powinny odpowiadać programy działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych (Dz. U. z 2003 r. Nr 4, poz. 44). Ponadto, wskazania dotyczące maksymalnego odwodnienia terenu oraz systemów melioracji wodnych nie stoją w sprzeczności z przepisami ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U z 2015 r. poz. 469, 1590, 1642 i 2295, z 2016 poz. 352 i 1250), w tym art. 70 ust. 4 ww. ustawy, zgodnie z którym przy planowaniu, wykonywaniu oraz utrzymaniu urządzeń melioracji wodnych, podstawowych i szczegółowych, należy kierować się potrzebą zachowania zróżnicowania biocenoz m.in. łąkowych. Wśród pozostałych działań zaplanowano zadania związane z ochroną łąk wielkiego kulika, rozpoznaniem rozmieszczenia derkacza (działanie z zakresu uzupełnienia wiedzy), redukcją drapieżników oraz sposobem ekstensywnego użytkowania łąk (działania fakultatywne) - zgodnym z wytycznymi programów rolno-środowiskowo-klimatycznych. W stosunku do wędrownych ptaków wodno-błotnych będących przedmiotami ochrony w obszarze zdefiniowano działania nakierowane na uzupełnienie wiedzy. Zaplanowany w ramach planu zadań ochronnych monitoring zadań oraz stanu zachowania przedmiotów ochrony pozwoli na ocenę skuteczności podjętych działań ochronnych.

Analiza dokumentów planistycznych wyszczególnionych w art. 28 ust. 10 pkt 5 ustawy o ochronie przyrody (tj.: miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin Rząśnik i Długosiodło oraz studiów uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego ww. gmin) wykazała konieczność sformułowania wskazań do zmian w ich zapisach. Zaproponowane zmiany odnoszą się przede wszystkim do kwestii lokalizacji (koncentracji) zabudowy mieszkaniowej i siedliskowej, zalesiania terenów otwartych oraz możliwości odwodnienia gruntu.

Jednocześnie, nie stwierdzono występowania przesłanek do zmiany granic obszaru oraz nie stwierdzono przesłanek do sporządzenia planu ochrony dla obszaru Natura 2000. Plan zadań ochronnych oraz zaplanowane w nim działania uznano za wystarczającą ochronę dla przedmiotów ochrony obszaru, zapewniającą jego integralność oraz spójność Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000. Częstotliwość badań oraz ich czas realizacji pozwolą na otrzymanie kompleksowej wiedzy na temat populacji gatunków będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000, z uwzględnieniem czynników abiotycznych i biotycznych na przestrzeni kilku lat.

Wspomnieć należy, iż jedną z propozycji działań ochronnych były działania polegające na bieżącej konserwacji urządzeń melioracji podstawowej i szczegółowej. Warto jednak zaznaczyć, iż w myśl ustawy Prawo wodne, urządzenia melioracji wodnych podstawowych stanowią własność Skarbu Państwa (art. 72 ust. 1), urządzenia melioracji szczegółowych stanowią własność „zainteresowanych właścicieli gruntów” i zgodnie z art. 77 ww. ustawy ich utrzymanie należy do nich lub do spółki wodnej jeśli grunty objęte są działalnością takiej spółki. Jeśli ww. obowiązek nie jest wykonywany, organ do wydawania pozwoleń wodnoprawnego ustala, w drodze decyzji, proporcjonalne do odnoszonych korzyści przez właścicieli gruntu, szczegółowe zakresy i terminy jego wykonania. Biorąc powyższe pod uwagę, należy stwierdzić, że kwestie prac utrzymaniowych na urządzeniach melioracyjnych regulowane są przepisami prawa krajowego. Stosując się do zasad legislacyjnych, ustanowionych w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. Nr 100, poz. 908) w aktach prawa miejscowego nie powtarza się przepisów ustawy upoważniającej oraz przepisów innych aktów normatywnych, dlatego też, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie odstąpił od definiowania działań w ww. zakresie. Odstąpiono również od definiowania zadań z zakresu innego niż paszowy sposobu wykorzystania uzyskanej w trakcie koszenia biomasy. Tego typu badania były już prowadzone. Przeznaczenie kolejnych środków na ten cel wiązałoby się z niegospodarnym wydatkowaniem środków Skarbu Państwa.

Istotnym elementem procesu planistycznego są konsultacje społeczne. Obowiązek ich przeprowadzenia wynika z art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji

o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. W ramach procedury opracowania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, zgodnie z § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 zamieszczono obwieszczenie o zamiarze przystąpienia do opracowania planu zadań ochronnych, które od 7 marca 2014 r. zostało zawarte w Biuletynie Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie oraz wywieszono na tablicy ogłoszeń urzędu. Ponadto, informacja ta została umieszczona na stronie projektu www.projektnatura.utp.edu.pl. Następnie, obwieszczeniem z dnia 30 maja 2014 r., opublikowanym w prasie (Gazeta Wyborcza Nr 123.8155/2014), poinformowano o przystąpieniu do sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 oraz o możliwości składania uwag i wniosków do projektu planu zadań ochronnych przez okres 21 dni. Ponadto, obwieszczenie o przystąpieniu do sporządzenia planu zadań ochronnych zamieszczono w Biuletynie Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie, wywieszono na tablicy ogłoszeń urzędu oraz urzędów administracji samorządowej, a także na stronie internetowej projektu www.projektnatura.utp.edu.pl. W przewidzianym na składanie uwag i wniosków terminie 21 dni nie zgłoszono żadnych uwag.

W trakcie procesu sporządzania planu zadań ochronnych, w dniu 30 czerwca, 2 września oraz 3 października 2014 r. w siedzibie Urzędu Gminy Rząśnik zorganizowano spotkania dyskusyjne z udziałem Zespołu Lokalnej Współpracy. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele m.in.: Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy, Wykonawcy projektu dokumentacji, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie, Urzędu Gminy Rząśnik oraz Urzędu Gminy Długosiodło, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie, Nadleśnictwa Wyszaków, Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Gospodarki Wodnej Inspektorat Wyszaków, Mazowieckiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Warszawie – TZD Wyszaków, Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie Zarząd Zlewni w Dębem oraz mieszkańcy gminy Rząśnik oraz Długosiodło. Na spotkaniach omówiono kwestie związane z biologią gatunków będących przedmiotami ochrony, zdefiniowanych zagrożeń oraz propozycję działań ochronnych. Jednocześnie, poinformowano, iż osoby bądź instytucje zainteresowane uczestnictwem w pracach mogą zgłaszać chęć udziału w procesie tworzenia planu zadań ochronnych poprzez bezpośredni kontakt z koordynatorem i wykonawcą projektu oraz Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Warszawie.

Wyniki prac nad projektem zostały ujęte w stabelaryzowanym dokumencie pod nazwą „Dokumentacja planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Bagno Pułwy PLB140015”, który posłużył jako materiał wyjściowy do opracowania projektu planu zadań ochronnych w formie projektu zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie.

Pismem znak:WPN-II.6320.36.2015.AA z dnia 6 lipca 2015 r. dokumentacja projektu planu zadań ochronnych wraz z załącznikami została przesłana do akceptacji Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Następnie, w dniu 24 grudnia 2015 r. w trybie konsultacji roboczych Zespołu Lokalnej Współpracy, projekt zarządzenia został przesłany za pośrednictwem poczty elektronicznej do Urzędu Gminy Rząśnik, Urzędu Gminy Długosiodło, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie, Nadleśnictwa Wyszaków, Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Gospodarki Wodnej Inspektorat Wyszaków i Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie Zarząd Zlewni w Dębem.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 11 oraz art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie obwieszczeniem znak: WPN-II.6320.4.2016.AA z dnia 17 lutego 2016 r., zawiadomił o wyłożeniu do publicznego wglądu projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, w formie projektu zarządzenia oraz poinformował o możliwości złożenia uwag i wniosków do dokumentu w terminie 21 dni, tj. do 10 marca 2016 r. Obwieszczenie Regionalnego Dyrektora

Ochrony Środowiska w Warszawie zostało opublikowane w prasie o zasięgu krajowym (Nasz Dziennik.... /2016), umieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej i na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie oraz wywieszono na tablicy ogłoszeń urzędu oraz urzędach administracji samorządowej. Informację o wyłożeniu do publicznego wglądu projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, za pośrednictwem poczty elektronicznej, wysłano między innymi do: Urzędu Gminy Rząśnik, Urzędu Gminy Długosiodło, Starostwa Powiatowego w Wyszku, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie, Nadleśnictwa Wyszki, Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Gospodarki Wodnej Inspektorat Wyszki, Mazowieckiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Warszawie – TZD Wyszki, Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie Zarząd Zlewni w Dębem, Agencji Nieruchomości Rolnych - Oddział Terenowy w Warszawie, Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie oraz Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska. Ponadto, obwieszczenie o wyłożeniu projektu planu zadań ochronnych zostało przesłane także do Towarzystwa Przyrodniczego Bocian, Mazowiecko-Świętokrzyskiego Towarzystwa Ornitologicznego, Klubu Przyrodników, Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków.

W trakcie udziału społeczeństwa, zgłoszono następujące uwagi i wnioski do projektu planu zadań ochronnych:

Imię i nazwisko (nazwa instytucji)	Data wpływu uwag do urzędu (dd.mm.rrrr)	Treść uwagi	Sposób rozpatrzenia	Uwagi
Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	02.03.2016 r.	„siedlisku?”	Uwaga uwzględniona.	Analiza treści załącznika nr 3 do zarządzenia, w odniesieniu do lęgowej populacji czajki zwyczajnej <i>Vanellus vanellus</i> , wykazała konieczność wprowadzenia zmiany treści dokumentu poprzez zamianę słowa „siedliska” na „mu”. Tym samym podlegający zmianie fragment tekstu otrzymał brzmienie: „Nie analizowano istniejących i potencjalnych zagrożeń dla lęgowej populacji gatunku z powodu konieczności weryfikacji oceny nadanej mu w Standardowym Formularzu Danych (SDF).
Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	02.03.2016 r.	"rozumiem, że to chodzi o populację wędrowną? Trzeba to jakoś opisać - teraz trudno się zorientować, dlaczego raz nie da się określić zagrożenia dla tego gatunku, a zaraz potem - jednak tak”.	Uwaga uwzględniona.	Analiza treści załącznika nr 3 do zarządzenia, w odniesieniu do wędrownych populacji gatunków ptaków będących przedmiotami ochrony wykazała konieczność wprowadzenia zmiany treści dokumentu poprzez dodanie wyrażenia „Populacje wędrowne gatunków”. Tym samym podlegający zmianie fragment tekstu otrzymał brzmienie: „Populacje wędrowne gatunków: A041 Gęś białoczelna <i>Anser albifrons</i> A140 Siewka złota <i>Pluvialis apricaria</i> A142 Czajka zwyczajna <i>Vanellus vanellus</i> ”. Zmiany o tożsamym charakterze dokonano również w załącznikach nr 4 i 5 do zarządzenia.
Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	02.03.2016 r.	” W opublikowanym do konsultacji społecznym projekcie zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bagno Pulwy PLB140015, w załączniku nr 1 do tego zarządzenia błędnie wpisano współrzędne granic tego obszaru. Z analizy załącznika nr 1 wynika, że przedstawione w nim współrzędne punktów załamania granic obszaru Natura 2000 Bagno Pulwy	Uwaga uwzględniona.	Analiza treści załącznika nr 1 do zarządzenia, w odniesieniu do współrzędnych punktów załamania granic wykazała konieczność wprowadzenia zmiany treści dokumentu i ustalenia nowych wartości współrzędnych X i Y w brzmieniu wskazanym w ww. załączniku.

		PLB140015, w układzie współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992 wychodzą daleko poza granice Polski.”		
Klub Przyrodników	08.03.2016 r.	„Opis zagrożenia J02.01 powinien być rozszerzony. Należy wskazać, na czym polega zagrożenie i czym jest spowodowane (utrzymywanie, konserwowanie i odtwarzanie rowów odwadniających, przy niestosowaniu urządzeń piętrzących), jak również synergię z pozostałymi zagrożeniami (nadmierne odwadnianie wskutek utrzymywania niezmodyfikowanego systemu melioracyjnego prowadzi do zagrożeń polegających na braku rozlewisk wody oraz do intensyfikacji użytkowania łąkowego i pastwiskowego, aż po zamianę użytków zielonych na grunty orne).”	Uwaga uwzględniona.	Analiza treści załącznika nr 3 do zarządzenia, w odniesieniu do opisu zagrożenia o kodzie J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie, wykazała zasadność wprowadzenia zmiany w treści dokumentu. Tym samym opis zagrożenia został rozszerzony: „ J02.01 Zagrożenie zdefiniowano jako istniejące dla wszystkich przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000. Trwałe obniżenie poziomu wód gruntowych w wyniku utrzymywania, konserwowania i odtwarzania rowów odwadniających, przy jednoczesnym niestosowaniu urządzeń piętrzących, prowadzi do stopniowej degradacji gleb torfowych w wyniku przesuszenia. Nadmierne odwadnianie wskutek utrzymywania niezmodyfikowanego systemu melioracyjnego prowadzi do zagrożeń polegających na braku rozlewisk wody oraz do intensyfikacji użytkowania łąkowego i pastwiskowego, aż po zamianę użytków zielonych na grunty orne”.
Klub Przyrodników	08.03.2016 r.	„Drapieżnictwo jest naturalnym czynnikiem ekologicznym. Opis tego zagrożenia powinien akcentować raczej przyczyny antropogenicznego nasilania się drapieżnictwa ze strony niektórych gatunków (np. większa penetracja niektórych drapieżników wskutek przesuszenia; wzrost populacji lisa wskutek zwalczania wściekliczny) i tylko takie antropogeniczne nasilenie drapieżnictwa powinno być traktowane jako zagrożenie.”	Uwaga częściowo uwzględniona.	Biorąc pod uwagę krytycznie niski sukces lęgowy u ptaków siewkowych i konieczność zachowania kulika wielkiego w obszarze Natura 2000, a także obiektywne trudności w oddzieleniu drapieżnictwa „naturalnego” od tego spowodowanego antropopresją nie można w tym wypadku ograniczyć się tylko do zwalczania drapieżnictwa nasilonego działalnością człowieka, gdyż może to uniemożliwić osiągnięcie ustalonych celów ochrony. Ponowna analiza treści załącznika nr 3 do zarządzenia, w odniesieniu do opisu zagrożenia o kodzie K03.04 Drapieżnictwo, wykazała zasadność wprowadzenia zmiany w treści dokumentu. Tym samym opis zagrożenia został rozszerzony i otrzymał brzmienie: „ K03.04 Zagrożenie zdefiniowano jako istniejące dla kulika wielkiego i derkacza. Drapieżnictwo, szczególnie w warunkach użytkowania przesuszonych łąk, jest jedną z głównych przyczyn niskiej udatności lęgów. Spośród ssaków, największe zagrożenie stanowi lis (niszczenie jaj i zabijanie piskląt), którego populacja znacząco wzrosła na skutek zwalczania wściekliczny. Zagrożenie stanowią także zwierzęta domowe (koty i psy). Innym rodzajem zagrożenia jest drapieżnictwo ptaków krukowatych, które niszczą lęgi. Zarówno wrony, jak i sroki działają w grupach, dzięki czemu skuteczniej rabują gniazda.”
Klub Przyrodników	08.03.2016 r.	„Dla kulika wielkiego, zmniejszenie populacji, aż po ryzyko lokalnego wyginięcia gatunku, jest raczej skutkiem występujących zagrożeń i negatywnych oddziaływań, niż samodzielnym zagrożeniem.”	Uwaga częściowo uwzględniona.	Zmniejszenie populacji, aż po ryzyko lokalnego wyginięcia gatunku, jest oczywiście związane z występującymi zagrożeniami i negatywnymi oddziaływaniami. Niemniej jednak sam fakt zmniejszenia populacji gatunku znacząco wpływa na obniżenie możliwości uzupełniania ubytków powstałych w wyniku naturalnej śmiertelności, rekolonizacji zasiedlonych wcześniej

				terenów, znalezienia partnera itp. Ponowna analiza treści załącznika nr 3 do zarządzenia, w odniesieniu do opisu zagrożenia o kodzie M02.03 Zmniejszenie populacji lub wyginięcie gatunku, wykazała jednak zasadność wprowadzenia zmiany w treści dokumentu. Tym samym opis zagrożenia został uzupełniony i otrzymał brzmienie: „ M02.03 Zagrożenie zdefiniowano jako istniejące dla kulika wielkiego. W ciągu ostatnich kilkudziesięciu lat, na terenie Polski notuje się znaczny spadek liczebności lęgowej populacji gatunku. Niski sukces lęgowy i mała produkcja młodych powoduje zanikanie lokalnych populacji i spadek liczebności gatunku. Niska liczebność populacji przekłada się również na obniżenie szans reprodukcji i możliwości dyspersji ptaków”.
Klub Przyrodników	08.03.2016 r.	„Gęś białoczelna jest prawdopodobnie w obszarze przedmiotem polowań. Zabijanie osobników w wyniku polowań, a także płoszenie gęsi podczas polowań i wymuszona polowaniami zmianę behawioru ptaków, należałoby wskazać jako przynajmniej potencjalne zagrożenie.	Uwaga uwzględniona.	Analiza zagadnienia m.in. w oparciu o informacje potwierdzające, iż w granicach obszaru Natura 2000 mają miejsce przypadki polowań na gęsi, wykazała zasadność wprowadzenia zmiany w treści załącznika nr 3 do zarządzenia. Tym samym kolumnę pod nazwą zagrożenia potencjalne, w części dotyczącej wędrownych gatunków ptaków uzupełniono o zagrożenie F03.01 Polowanie, w opisie wskazując jego zakres. Jednocześnie, w ramach działania z zakresu uzupełnienia wiedzy o przedmiocie ochrony, wskazano konieczność ustalenia skali występowania przypadków polowań i przeanalizowania wpływu niniejszego działania na ochronę gatunku, w tym konieczność wprowadzenia działań ochronnych w omawianym zakresie.
Klub Przyrodników	08.03.2016 r.	„Przynajmniej potencjalnym zagrożeniem jest ranienie i zabijanie ptaków (dot. derkacza i kulika) w trakcie koszenia.”	Uwaga uwzględniona.	Ponowna analiza treści załącznika nr 3 do zarządzenia, w odniesieniu do opisu zagrożenia o kodzie A02.01 Intensyfikacja rolnictwa, wykazała zasadność wprowadzenia zmiany w treści dokumentu. Tym samym opis zagrożenia został uzupełniony i otrzymał brzmienie: „ A02.01 Zagrożenie zdefiniowano jako potencjalne dla kulika wielkiego i derkacza. Intensyfikacja użytkowania trwałych użytków zielonych prowadzi do zastąpienia wielogatunkowej roślinności łąkowej w ubogie zbiorowiska złożone z „uszlachetnionych mieszańców” kilku gatunków traw. Zwiększenie częstotliwości oraz sposobu prowadzenia zabiegów agrotechnicznych (większa częstotliwość koszenia, wydajniejszy sprzęt) prowadzi do likwidacji schronień oraz zwiększa prawdopodobieństwa zniszczenia lęgów oraz zranienia i zabijania ptaków. Zachowanie ekstensywnego użytkowania trwałych użytków zielonych jest kluczowe dla zachowania siedliska gatunków.”
Klub Przyrodników	08.03.2016 r.	Cele działań ochronnych powinny być sformułowane w sposób zrozumiały. Sformułowanie „utrzymanie stanu zachowania gatunku w stanie co najmniej nie pogorszonej (UI - stan niezadowolający)” nie spełnia tego wymogu,	Uwaga nieuwzględniona.	W projekcie zarządzenia określono jaka konkretnie populacja derkacza i kulika wielkiego powinna zostać utrzymana. W związku z tym nawet dość ogólne kryteria oceny stanu ochrony określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 wydają się w tym kontekście wystarczające. Należy przy tym zaznaczyć, że w przypadku kulika wielkiego

		gdyż nie wiadomo, jakie kryteria przyjęto do oceny stanu populacji, siedliska i perspektyw ochrony (nie ma przecież w tym zakresie jednolitych standardów dla ptaków). Dlatego cel powinien wskazywać raczej, jaka populacja danego gatunku i jakie brzegowe parametry jego siedliska powinny być utrzymane lub osiągnięte.		istnieją bardziej szczegółowe wskazania oceny stanu zachowania siedlisk (Zawadzka D. i inni 2013. Materiały do wyznaczania i określania stanu zachowania siedlisk ptasich w obszarach specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. GDOŚ, Warszawa). Biorąc powyższe pod uwagę, analiza treści projektu zarządzenia, pod kątem poprawności zapisów załącznika nr 4 do zarządzenia nie wykazała konieczności zmian w treści projektu planu zadań ochronnych
Klub Przyrodników	08.03.2016 r.	Prosimy o rozważenie, czy dla ochrony przedmiotów ochrony wystarczy tylko samo zachowanie użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego (wskazane jako działania obligatoryjne), czy też zasadne byłyby modyfikacje tego użytkowania do wskazania np. jako działania fakultatywne np. co do jego intensywności (zmniejszenie liczby pokosów) i terminu pokosów. Wskazać tu należy, że zbyt wczesne koszenia uznano za przesłankę do uznania stanu siedliska derkacza za niezadowolający - należałoby więc poprawić ten aspekt, wskazując działanie polegające na opóźnieniu koszenia. Użytkowanie czysto pastwiskowe nie wydaje się odpowiednie dla derkacza i nie powinno być wymienione w ramach działań obligatoryjnych dla tego gatunku. Jako element działania obligatoryjnego należałoby wskazać „odśrodkowy” sposób koszenia - dla uniknięcia ranienia i zabijania ptaków. Nie ma powodu, by zachowanie tej zasady nie było ujęte w ramach działań obligatoryjnych (nie generuje ona zwiększonych kosztów dla rolnika, wymagających rekompensaty).	Uwaga częściowo uwzględniona.	Wymogi wzajemnej zgodności nakładają na rolników m.in. obowiązek przestrzegania zapisów planów zadań ochronnych na terenie gospodarstwa położonego w części lub w całości na obszarach Natura 2000. Tym samym wszystkie zapisy ustanowionego planu zadań ochronnych, dotyczące ochrony obszaru, są obligatoryjne dla każdego rolnika korzystającego z dopłat unijnych. Z uwagi na fakt, iż zgodność z ww. wymogami nie może być rekompensowana w ramach płatności bezpośrednich oraz programów rolnośrodowiskowych i rolno-środowisko-klimatycznych, koniecznym było wyodrębnienie działań obligatoryjnych, które nie obciążają rolnika finansowo oraz fakultatywnych – dobrowolnych. Zgodnie z zaproponowanym brzmieniem projektu planu zadań ochronnych, jednocześnie w myśl § 3 pkt 6 lit. a Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186, z późn. zm.) dla kulika wielkiego i derkacza zaproponowano działania obligatoryjne (Lp. 2 tabeli załącznika nr 5 do projektu zarządzenia) oraz działania fakultatywne (Lp. 9 i 10 ww. tabeli załącznika nr 5). Działania obligatoryjne mają na celu utrzymanie siedliska gatunku w obecnym stanie zachowania i zapobiegnięcie pogorszeniu tego stanu poprzez ekstensywne użytkowanie. Działania fakultatywne zaś, dotyczą czynności wymagających od rolników zmiany sposobu gospodarowania bądź wykonania dodatkowych zadań co związane jest z ponoszeniem dodatkowych kosztów zapewniających właściwy stan zachowania przedmiotów ochrony. Biorąc powyższe pod uwagę, analiza treści projektu zarządzenia, pod kątem poprawności zapisów tj. podziału działań na obligatoryjne i fakultatywne nie wykazała konieczności zmian w treści planu zadań ochronnych i w tym zakresie uwaga nie została uwzględniona. W odniesieniu do zagadnienia dotyczącego „odśrodkowej” techniki koszenia, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie przychyliła się do zasadności uwzględniania omawianej kwestii w treści planu zadań ochronnych i w tym zakresie dokonano zmiany zapisów działań wyszczególnionych w Lp. 9 i 10 tabeli załącznika nr 5 do projektu zarządzenia, nadając im brzmienie:

				<p>a) Lp. 9 - „Działania fakultatywne. W celu zapobieżenia skutkom zniszczenia łągów i siedliska gatunku, w ramach użytkowania kośnego, pastwiskowego lub kośno-pastwiskowego gruntu, należy postępować zgodnie z wymogami właściwego dla gatunku pakietu i jego wariantu, wskazanego w ramach działań rolnośrodowiskowych lub rolno-środowiskowo-klimatycznych objętych obowiązującym Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich. Jednocześnie, w przypadku użytkowania kośnego lub kośno-pastwiskowego, w celu uniknięcia ranienia i/lub uśmiercania ptaków, koszenia okrężne należy wykonywać „odśrodkowo” to jest od środka koszonej powierzchni na zewnątrz. Zaleca się także stosowanie w trakcie koszenia tzw. wypłaszaczy (na przykład w postaci poziomej belki mocowanej z przodu ciągnika, z łańcuszkami). W ramach planu zadań ochronnych, działanie należy rozpocząć najpóźniej w 3 roku obowiązywania dokumentu, a następnie kontynuować co roku”.</p> <p>b) Lp. 10 – „Działania fakultatywne. W celu zapobieżenia skutkom zniszczenia łągów i siedliska gatunku, w ramach użytkowania kośnego lub kośno-pastwiskowego gruntu, należy postępować zgodnie z wymogami właściwego dla gatunku pakietu i jego wariantu, wskazanego w ramach działań rolnośrodowiskowych lub rolno-środowiskowo-klimatycznych objętych obowiązującym Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich. Jednocześnie, w przypadku użytkowania kośnego lub kośno-pastwiskowego, w celu uniknięcia ranienia i/lub uśmiercania ptaków, koszenia okrężne należy wykonywać „odśrodkowo” to jest od środka koszonej powierzchni na zewnątrz. Zaleca się także stosowanie w trakcie koszenia tzw. wypłaszaczy (na przykład w postaci poziomej belki mocowanej z przodu ciągnika, z łańcuszkami). W ramach planu zadań ochronnych, działanie należy rozpocząć najpóźniej w 3 roku obowiązywania dokumentu, a następnie kontynuować co roku”.</p>
Klub Przyrodników	08.03.2016 r.	Niezgodne z zasadami techniki legislacyjnej jest odwoływanie się w treści PZO do „wymogów właściwego dla gatunku pakietu i jego wariantu, wskazanego w ramach działań rolno-środowiskowo-klimatycznych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich, Zapis taki oznaczałby, że w praktyce treść normy aktu prawa miejscowego ustalałby autor Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich - tymczasem	Uwaga nieuwzględniona.	Szczegółowe warunki działań nakierowane na ochronę kulika wielkiego i derkacza (w tym intensywność prac, terminy itp.) zostały wskazane w treści poszczególnych pakietów i ich wariantów zdefiniowanych w ramach działań programów rolnośrodowiskowych lub rolno-środowiskowo-klimatycznych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW). Niniejsze zostało ustanowione Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 marca 2013 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania "Program rolnośrodowiskowy" objętego programem Rozwoju obszarów wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. z 2013 r. poz. 361, z późn. zm.) oraz Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 marca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i

		delegacja do ustalenia takiej normy przysługuje wyłącznie RDOŚ i nie może być delegowana na inne podmioty. Przedmiotowe sformułowanie należy zastąpić konkretnym wyliczeniem wymogów, które oczywiście mogą być zgodne z wymogami z aktualnego PROW (nie można jednak odwoływać się do przyszłych PROW w taki sposób, by rzeczywista treść normy PZO zmieniała się wraz ze zmianą PROW).		trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania "Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. poz. 415, z późn. zm.). Przyjmując wskazane w ww. programach rozwiązania za możliwie optymalne, mając jednocześnie na względzie treść § 118 Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie "Zasad techniki prawodawczej" (Dz. U. z 2016 poz. 283), zgodnie z którym w akcie prawnym nie powtarza się przepisów ustawy upoważniającej oraz przepisów innych aktów normatywnych, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie stoi na stanowisku, iż w nie zachodzi konieczność wprowadzenia zmian w treści projektu planu zadań ochronnych w omawianym zakresie. Warto tu jednocześnie nadmienić, iż działania obligatoryjne i fakultatywne na trwałych użytkach zielonych mogą dotyczyć gatunków spoza programów rolnośrodowiskowych i rolno-środowiskowo-klimatycznych. W takich to właśnie przypadkach nie należy stosować zapisu dotyczącego działań fakultatywnych jako zgodne z programem rolnośrodowiskowych lub rolno-środowiskowo-klimatycznych w ramach PROW, lecz opisać dokładnie czynności jakie trzeba wykonać w celu ochrony przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000.
Klub Przyrodników	08.03.2016 r.	„Działanie 3 powinno polegać nie tylko na „powstrzymaniu się od tworzenia nowych, rozbudowy lub odtwarzania istniejących systemów melioracyjnych”, ale także na zmodyfikowaniu (ograniczeniu) prac utrzymaniowych (konserwacji, odmulania) rowów istniejących. W szczególności, konserwowanie rowów powinno być wykluczone w obszarach wskazanych do „zachowania mokradel” (błękitna sygnatura na mapach).”	Uwaga nieuwzględniona.	W kontekście zachowania siedlisk kulika i derkacza kluczową kwestią jest zachowanie odpowiedniego poziomu wód gruntowych w sezonie lęgowym, co nie wyklucza prac utrzymaniowych, niezbędnych do użytkowania rolniczego tych terenów przy pomocy maszyn. Biorąc powyższe pod uwagę Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie stoi na stanowisku, iż nie zachodzi uzasadnienie zmiany treści wskazanych w projekcie planu działań ochronnych.
Klub Przyrodników	08.03.2016 r.	„Niecelowe wydaje się działanie polegające na redukcji drapieżników ptasich. Drapieżnictwo jest naturalnym czynnikiem ekologicznym, a nie widzimy przesłanek, by uznać że presja drapieżników ptasich wykracza poza poziom naturalny (tj. nie wydaje się, by liczebność wron i srok była z jakichś powodów nienaturalnie wysoka).”	Uwaga nieuwzględniona.	Zarówno wrona jak i sroka nie są gatunkami zagrożonymi. Podstawowym celem planu zadań ochronnych jest ochrona gatunków będących przedmiotami ochrony, czyli kulika wielkiego i derkacza. Zakładając, że redukcja drapieżników ptasich przyniesie korzyść dla osiągnięcia celów ochrony, to biorąc pod uwagę krytyczną sytuację kulików wielkich w Polsce, działanie takie winno być w miarę potrzeby realizowane. Biorąc powyższe pod uwagę, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie stoi na stanowisku, iż w nie zachodzi konieczność wprowadzenia zmian w treści projektu planu zadań ochronnych w omawianym zakresie.

Klub Przyrodników	08.03.2016 r.	„Rozmieszczenie działań ochronnych dla kulika i derkacza, przedstawionych na mapach nie jest jasne. Niezrozumiale jest, dlaczego niektóre" działki o podobnych warunkach ekologicznych są takimi działaniami objęte, a niektóre nie. Jeżeli lokalizacja działań jest pochodną stwierdzeń występowania gatunków w roku prac nad PZO, to podejście takie nie jest właściwe. Należy brać pod uwagę, że ptaki mogą wykorzystywać przestrzeń dogodnego siedliska w sposób dynamiczny i zmienny w poszczególnych latach - stwierdzenie ich występowania powinno być przesłanką do wprowadzenia odpowiednich działań ochronnych / modyfikacji sposobu gospodarowania w całym kompleksie działek o podobnych warunkach siedliskowych, a nie tylko na działach, gdzie gatunek wykryto. Najwłaściwszym podejściem byłoby skartowanie siedlisk gatunków w obszarze na podstawie modelu predyktywnego kalibrowanego rzeczywistymi stwierdzeniami gatunków.”	Uwaga nieuwzględniona.	Lokalizacja działań ochronnych została wyznaczona w oparciu o występowanie gatunków będących przedmiotami ochrony stwierdzone podczas prac prowadzonych na potrzeby planu zadań ochronnych w 2014 r. oraz prac terenowych prowadzonych przez TP Bocian w latach 2013-2014 r. Zgodnie z zaproponowanym brzmieniem planu zadań ochronnych, działania fakultatywne dla kulika wielkiego należy prowadzić na: „Terenach trwałych użytków zielonych (TUZ) występujących w granicach obszaru Natura 2000, zgodnie z załącznikiem nr 7 do zarządzenia oraz terenach gdzie na podstawie opinii ornitologa stwierdzone zostało występowanie gatunku, z wyłączeniem gruntów pokrytych siecią dróg dojazdowych, zadrzewieniem oraz gruntów zabudowanych i użytkowanych jako grunty orne przed wejściem w życie niniejszego zarządzenia”. W stosunku do derkacza miejsce działań fakultatywnych zostało wskazane natomiast w następujący sposób: Trwałe użytki zielone (TUZ) występujące w granicach obszaru Natura 2000, zgodnie z załącznikiem nr 7 do zarządzenia, z wyłączeniem terenów gdzie na podstawie opinii ornitologa stwierdzone zostało występowanie kulika wielkiego. Wyłączeniu podlegają ponadto grunty pokryte siecią dróg dojazdowych, zadrzewieniem oraz grunty zabudowane i użytkowane jako grunty orne przed wejściem w życie niniejszego”. Biorąc powyższe pod uwagę, z jednoczesnym uwzględnieniem kwestii logistycznych procesu realizacji działań ochronnych, w opinii Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, lokalizacja realizacji zadań ochronnych wskazana została w sposób możliwie jak najbardziej optymalny i nie zachodzi konieczność dokonania zmian w treści zarządzenia.
Klub Przyrodników	08.03.2016 r.	Podkreślamy, że dla ochrony obszaru szczególnie istotne wydają się wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego - przyjmując z uznaniem stosunkowo ambitne ujęcie ich w projekcie.	-	-

Uwzględnienie niektórych ze zgłoszonych uwag w ramach procedury udziału społeczeństwa, wiązało się z dokonaniem zmian w treści projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, w zakresie poprawności, precyzyjności i czytelności zapisu. Zmiany dotyczyły zmiany treści załącznika nr 1 oraz uzupełnienia lub przeredagowania tekstu w załączniku numer 3, 4 i 5 do zarządzenia.

Na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie, Wojewoda Mazowiecki pismem znak: LEX-III.0521.2.29.2016 z dnia 16 września 2016 r. uzgodnił projekt zarządzenia.